



Masko dol!

*Od kvedra do kučme, od kučme nazaj
smo narodni vsi; če te veseli,
pa pridi, oglej si naš direndaj.
Veselo: pust, čas maškerad.*

(O. Župančič, Mlada pota.)

Pri mizi sede. Na mizi je vino, v vinu resnica, v resnici pa laž, ki kriči v bahavih napitnicah slavospeve narodu. Pa kaj zato, saj so napitnice samo — besede!

— Za mizo hrešči harmonika. Iz nje brenče neubrani akordi, po njih se spajajo v ples telesa in v telesih vstaja ljubezen, ki rodi sovražstvo. Pa kaj za to, saj smo edini tudi v sovražstvu in edinost, no ja, — edinost je sama — beseda!

— V dvorani šumi baržun, iz baržuna hlape dišave in v dišeči svili je opojnost, ki se roga cunjam. Pa kaj za to, saj je maškerada dobrodelna in dobrodelnost je samo lepa — beseda!

— Ah, te lepe besede! Kako prijetno se slišijo in kako božajoče so šele, če so tiskane! Pa sodite, če ni res:

»Navdušeno napitnico je imel zaslužni narodni delavec,« — »v sesterski edinosti so se vrteli zavedni narodni parčki pozno v jutro,« — »sijajni dobrodelni banket pod vodstvom dražestne dame se je razvil v pravcato bajnost«, itd. itd.

Veste kaj, »narodni delavci,« pojte se s svojim »delom« solit! Frazе so lahke, delo je utrudljivo in kjer ni dela, tam morajo biti seveda besede za masko.

Z masko dol! Dovolj je narodnih maškerad! Naš narod nima pusta in zato ne rabi šem. Kdor pa misli šemariti nadalje, naj šemari, a — brez maske!



Pomenki.

Dekleta in fantje.

Tako je in nič drugače: Prej ali slej, tu ali tam, hočeš ali nočeš, se srečuje mladina — dekleta in fantje. V soseščini, na železnici, vabrikah, pri potoku, na njivi, na poti iz cerkve, skratka: povsod naletiš na dekleta, le edino v samostanu se jim umakneš. Za samostan jih je pa prav malo poklicanih.

Nekaj drugega bi pa lahko storili vzgojitelji, nekaj velepomembnega, Ne hodi v nobeno družčino! Družbe ni mogoče človeku prepovedati, pa naj bo že istovrstna ali mešana. Najmanj boš pa s takimi »ukrepi« dosegel pri mladini; kar je solnce za zemljo, to je družčina za mladino.

Nekaj drugega bi pa lahko storli vzgojitelji, nekaj velepomembnega, česar mladina tako zelo pogreša: Pametne besede človeka, ki pozna mladost in ji vé svetovati, kako naj hodi po potih mladostne razposajenosti, ki se zlasti kaže v medsebojnem občevanju med fanti in dekleti.

Razmerje med dekletom in fantom.

Pravijo, da se kultura naroda spozna po tem, kako se obnašajo med seboj fantje in dekleta dotičnega naroda. Še več bi si upal trditi! Če hočeš vedeti, koliko je vredno dekle ali mladenič — poglej kakšno je njihovo medsebojno občevanje, če hočeš presoditi moralno višino društva, opazuj člane in članice v skupni zabavi. Zagotavljam te, da se ne boš zmotil v svoji sodbi.

Kako je pri nas v tem oziru? Precej zabav in veselic imamo, pravzaprav preveč. Pri teh zabavah pridejo fantje in dekleta v neposredni stik. In njihovo občevanje? Dekleta so večkrat oblečena tako, da zbuja pozornost. Fantje zberejo vso sladkost in jo prodajajo na deblo v laskavih poklonih in hvalah. In dekletom se to dopade. Smejejo se šaljivim dovtipom, ki presegajo mogoče že mejo dostojnosti, javno kažejo veselje in srečo, da imajo priliko govoriti s fanti, da še celo nastavljajo se jim, vsiljive so in medene. In drugi dan? Komaj čakajo, da povedo tovarišicam, koliko časa so se razgovarjale, kako prijazno in ljubeznjivo je fant govoril in kakšna prijetna čustva so prevevala njih mehke duše. Fantje se pa smejejo in norčujejo iz deklet, češ, to smo jih »nafarbali«.

Sestre! Ve dajete smer družčini. Prosim, sprejmite torej ve prve par navodil, ki vam jih tozadevno daje znamenita vzgojiteljica, ki pozna vaša srca!

»Bodite s fanti prijazne in ljubeznjive — a ne več, kot se spodobi in zahteva vljudnost. Da bi pri vsakem fantovem nagovoru ali razgovoru povsila oči, vedla se nerodno, govorila v zadregi tako, da bi še celo on opazil tvoje otročje vedenje in neokretnost — tega ne smeš, sicer se osmešiš. Če bi pa fant silil vate in želel biti v tvoji neposredni bližini, se mirno, neopaženo odtegni. Če ne bo razumel tvojega vedenja in bo nadaljeval svojo vsiljivost mu vljudno povej, da ti je tako občevanje ne-ljubo. Če ima količkaj srčne izobrazbe, te bo ubogal in ustregel tvoji želji. Fantje vsako deklo spoštujejo in čislajo, ki drži kaj nase, ki ni prelahka v občevanju, ki ni razposajena, ki ni žoga, da bi se igrali ž njo. »Cipe« so najbolj nesrečna bitja na zemlji.

Hvalisanje, sladkanje, ljubkovanje in hinavsko hvalo v umerjenih besedah odkloni. Ne dopusti, da bi s teboj zbijali fantje šale, dovtype, in rabili nedostojne besede. Poniževalno in nečastno pa je za dekleta, ki se

robotemu, nedostojnemu govorjenju smeje, da imajo fantje še večje veselje za podobne neslanosti. Tako dekle pokaže, da se je drži še veliko neizobraženosti in neotesanosti. Pljuniti bi pa moral vsak poštenjak v usta oni mladenki, ki bi se spozabila z nizkim, nedostojnim govorjenjem.

Tvoja obleka naj bo lepa, tudi moderna, vendar naj bo prikrojena tako, da bo odgovarjala tvoji starosti, stanu in da ne bo nikdar ubijala čuta dekliške sramežljivosti. S prismojeno obleko so postale dekleta kamen spodtike za fante.

Nikar ne imej v mislih samo fante! Katera neprestano ob vsaki priliki govori o fantih, kaže, da ljubi fantovsko družbo in da komaj čaka, kdaj bi govorila z njim. Taka vsiljiva dekleta fantje zaničujejo. Enkrat je slučajno fant govoril z njo, pa si že domišljuje, da misli nanjo, pa samo nanjo. Poleg tega je še tako nespametna, da pripoveduje drugim tovarišicam dobesedno, o čem sta se razgovarjala. Fant pa niti od daleč ne misli nanjo. — Taka dekleta fantje radi »vlečejo« in se norčujejo iz njih. Pametna dekle pa se ne da hitro zmešati. V tem oziru je vedno boljše, da je dekle ponosno na svojo dekliško čast, da se ji ne razjasni obraz ob vsaki ljubeznjivi, sladki besedi, temveč ostane mirna, vljudna prijazna, kot bi nič ne bilo. Če se fant norčuje, vzame to za »špas«. Velikokrat so ti »špasi« nedolžni in znak mladostne nagajivosti. Ne bilo bi prav, ko bi dekle vsako šalo vzela za res in kuhala »mulo« štirinajst dni.



Nagajivec.

Če pa te šale in ta, samo na sebi nedolžna nagajivost, presega meje, tedaj naj pa nastopi dekle odočno in neustrašeno.

Sestre, zato je treba močne volje, ki ne klone v težavah, in pa še nekaj: za to je treba — molitve.«

Temne strani življenja.

Najraje bi z velikim črnim zastorom zakril te temne strani življenja in molčal o njih. Imenovali bi me previdnega, a vendar ne bi bil moder. Zakaj bi rudarju, ki vsako sekundo visi med življenjem in smrtjo, molčal o smrti? Čemu ne bi vam, bratje, ki boste sami, če že niste bili, priče blodnih strani življenja — odgrnil zastor, ki zakriva toliko nesrečnih bitij, pokopane mladosti? Spomnite se teh prizorov ob uri, ko stopi k vam hudič in vam poreče: Glej, vse to ti dam, če predme padeš in me moliš!

Kavalirji.

Živeli so v srednjem veku vitezi. Njihova glavna naloga je bila pomagati slabotnim in tlačnim, ter zlasti napram ženskam obraniti višestvo.

Teh vitezov ni več. Moderni čas je skotil nove »kavalirje« s pomadiranimi lasmi, lakastimi čevlji, prestriženo bradico in dresiranim obnašanjem. Prav nič junaškega ni več v njih. Iz vitezov so postali babjaki, oslinjeni polži. Imajo telesno moč, saj so dozoreli. A čemu? Mar zato, da pomagajo slabotnim ženskam? Pojte, pojte! — Bahajo se in s ponosom naštevajo mladenke, ki so jih zlorabili. Slabotne ženske pehajo v sramoto. Kaj za to, če so otročiči brez pravega očeta, kaj jim mar, če ljudje s prstom kažejo za nesrečno žrtvijo, če celo življenje nosi njihovo potomstvo pečat sramote, če porivajo te nedolžne črviče od vrat do vrat in jih psujejo z bastardi — kaj zato? Moderni kavalji so sužnji trenutka in hlapi telesa.

Ste že bili kdaj v gostilni ali kavarni? Stregla vam je natararica. Videli ste ljudi, ne ljudi — pse ste gledali, ki so lajali za njo, lizali jo, kot oglodane kosti, slinili se ji in mežikali — res, kot psi, samo repa niso imeli, da bi mahali z njim. Te vrste nesrečnih deklet išče v začetku proseče človeka, ki bi jih branil. Pa ga večkrat ni. Vsi se zaganjajo vanje in revice omagajo. Ko bi se našel vsaj en kavalir in ji pokazal, da ceni njeno čast — znabiti•bi ne padla in se ne prodala za denar. Čujte, ena sama beseda bi jo rešila! Pa ga ni, da bi spregovoril to besedo, ali pa pride prepozno in sliši le trpko očitaje: saj ste vsi enaki!

Kaj mislite, koliko pasje kavalirske slabosti je bilo treba, da je dekle prišla tako daleč, in da ima za spoštovanje samo še nasmeh?

Slabiči.

Pravijo, da so samo dekleta koketke. Veste, kaj je to? To so one lahke stvarce, ki se same sebi dopadejo in delajo na to, da bi se kajpada tudi fantom dopadle. Kaj mislite, da se med fanti ne najdejo taki slabiči, ki radi koketirajo? O, pa še koliko jih je! To se vam slinijo in ližejo, samo, da bi se dopadli dekletom! Polni so sladkih obljub, medenih besed in — živalske pohote. Pravijo, da se znajo z dekleti igrati. O da, samo peklensko nesrečna je ta igra!

Prav nič junaštva ni v njih, cunje so, ki jih veter obrača. Tolažijo se s tem, da ne morejo zdržno živeti, da so preslabi. Verjamem. Okuženi so od slabosti, zrastle so v takem ozračju.

Dandanes naleti človek nanje povesod. »Prišel sem nekoč,« tako piše veliki nemški vzgojeslovec Heinen, »v gostilniški sobo, kjer so se zbirali delavci in se zabavali. Govorili so kajpada samo o ženskah. Mislil sem na svojo mater in sestro, ter se skoro sramoval, da sem človek. Mislil sem si tako: »Če bi psi mogli govoriti, najbrž ne bi tako podlo kvantali, kot ljudje. Zakaj so govorili tako ostudno? Saj niso imeli ničesar dru-

zega, o čemer bi se pogovarjali: vse njihove misli so bile namočene v gnojnici blodništva in prešestva. V družini niso doživeli nič veselega in plemenitega. Ni jim še stopila pred oči ženska, ki bi bila vredna spoštovanja. Prosti čas so znali uporabiti le na en način: da so se »izživeli«. Studili in smilili so se mi obenem. Starejši so bili od mene. Močne mišice so jim prepletale telo — in vendar so bili slabiči, ki jih je vladal trenotek. Nisem si vedel pomagati drugače, kot da sem zbežal iz tega zakletega ozračja. Na poti domov sem se spomnil živali, ki sem jo pred tremi tedni gledal v zoološkem vrtu. Ime ji je lama-slinarka. Če se ji človek približa bruhne vanj rmeno smrdljivo slino. Umevno, da se je vsakdo rad ogne. Tej lami-slinarki so podobni ti nesrečni slabiči.«

Skupno veselje.

Vse prav! A vendar za božjo voljo, zakaj bi ne smel človek biti v mladosti vesel, ali, kot moderno pravimo, zakaj se ne bi izživel! Že tako malo časa živiš in tvoja mladost je kakor dih!

Prav imaš! Izživi in razvij se, tako krepko in mogočno, kot le moreš — le glej, da ti to izživetje ne prinese smrti. Ali veš zakaj so kažipoti? Znabiti zato, da človeku zapirajo pot? Menda ne! Si že videl kdaj človeka, ki bi šel za glavo skozi kamen? Glej, prijatelj! tako gotovo, kot so židovi in kamni na svetu, skozi katere ne moreš, ne da bi si uničil življenje. In če ti tak naravni zakon brani, da se izživiš — kaj meniš, ali ti brani veselje — ne, le smer ti kaže, v kateri se lahko veseliš, ne da bi razbil svoje moči ob skalnatih stenah resničnosti in ne razpadel v svoji notranji razdvojenosti. Ta zakon je dan, da brani mladino pred žalostjo ne pa pred veseljem. Kdo more mladim ljudem prepovedati vrisk in smeh in petje? Ga ni in ga ne bo? Mladina naj se izživi, a tako, da ne mori s tem ne telesa in ne duše! Ravno pri skupnem veselju, kot na izletih, pri igrah, društvenih večerih itd., je prilika, da se pokaže pravo veselje, ki mu je tuja vsaka divjost razuzdanost in nizkotnost. Tu morajo predvsem fantje dati garancijo in prevzeti odgovornost, da ne bo iz veselja nastala žalost, ki bi kot slana poparila pošteno radost in zanesla ledene solze med gorka srca tovarišev in tovarišic.

Dekliški smeh.

Kako si želi človek smehljajočega se solnca nad zeleno pomladansko trato! Ah, to zlato solnčece! Milijone žarkov ima in vsak je pripet na njem. Tenutek za trenutkom polzi ta svetli žarek preko vseh travnikov, polj in gor in budi življenje povsod, kamor se dotakne — pa spet ugasne dan za dnem sam v sebi, ter se razprši, ves razda, pa še vedno sveti.

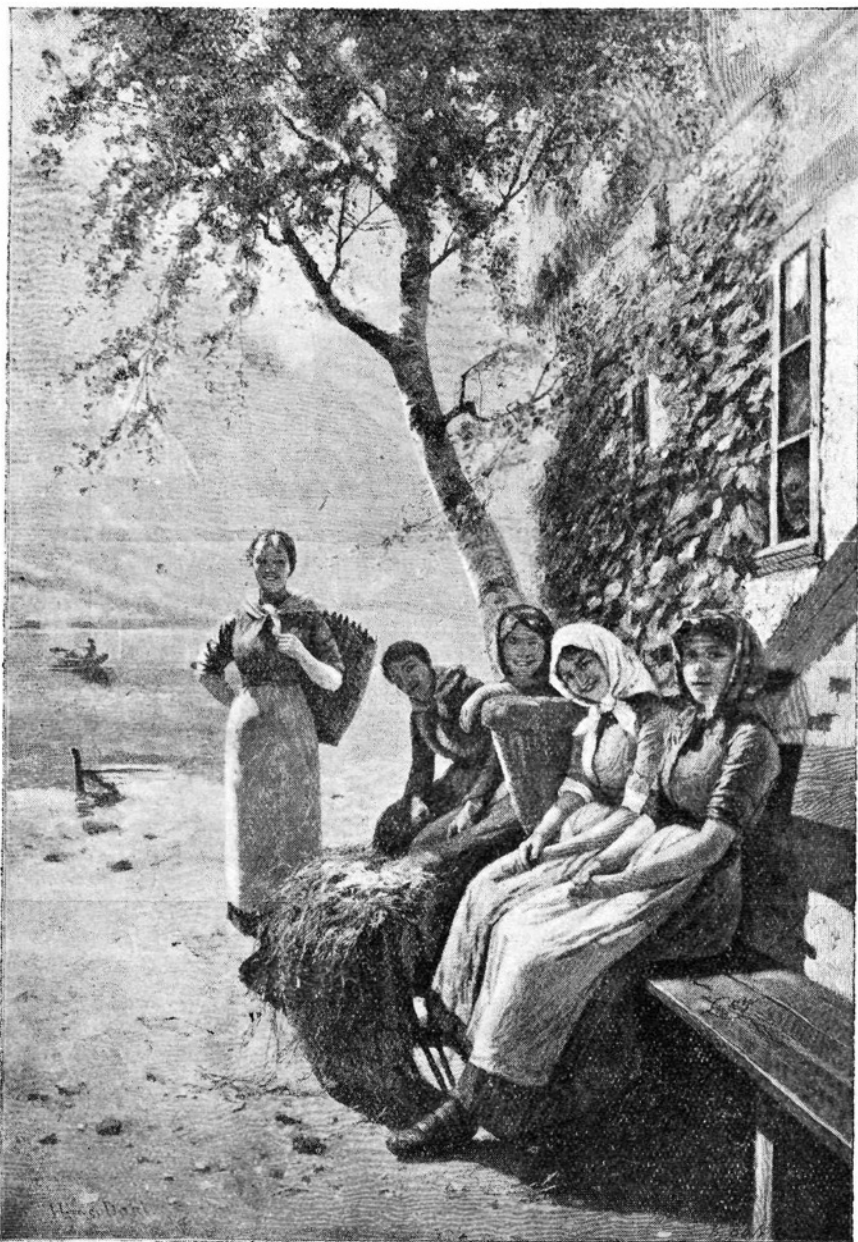
Ta žarek je dekliški smeh. Najlepše je dekcle, ki nekako neslišno polzi mimo ljudi in jim na tej svoji tih poti vtihotaplja radost v srce.

Ta smeh dekliški, ki ni oddaleč soroden krohotu pikrim šalam, poltenim namigavanjem, ki jim kratkovidno pravimo »špas« — kako blagodejno pride do duše, kako jo osolnči in poboža. Celó do mrke duše moške pride. Ta moška duša je dan za dnem v surovi borbi za kruh, za moč, za pravo. Ni čuda, če otopi. Zahoče se tudi moškemu duše, ki bi ga razvedrila, mu zbrisala saje vsakdanjosti in vlila čisto kapljico veselja. Seveda — le čista duševna radost dekletova, ki je izliv in izraz vsega dekleta, mu more dati tako veseleje.

— Ta nesebični smeh dekliški! Kot metulj sede na vsako cvetko in jo poljubi. Ne izbira po zunanosti, ne po lepoti — vsem, s katerimi pride

v dotiko, daje veselje vsem privošči radosten pozdrav, nikjer ne išče dobička.

— Ta sveti smeh dekliški. Na tihem je storila dobro delo — in kako so ji radosti zažarele oči! Vse njeno tajno veselje se je preneslo na vso okolico, ker je storila vse srečne. Vsako dobro delo je nekak majhen stroj, ki proizvaja veselje, katero čuti vsa okolica.



O da bi ta rajski smeh nikdar ne ugasnil na dekliških ustih. Kot lučka mora goreti vedno, vedno!

Fantovska pesem.

Na nebu zvezde sevajo
Na vasi fantje pevajo...

(Gregorčič.)

A ste jih videli s koso na rami? Peli so. Pa ste jih srečali v nedeljo na vasi? Peli so. In ko so jih jemali v vojake? Zopet so peli z belim listom za klobukom. Da še celo takrat, ko odhajajo k vojakom, ko gredo v tužino, celo takrat

Pojo lepo, pojo glasno,
pri srcih pa jim je hudo.



Oj, zdaj gremo...

Vedno rad poslušam fantovsko pesem, le tedaj ne, kadar iz nje puhti vino. Najrajše jo pa poslušam takrat, kadar je polna čustev, takrat, kadar vriska iz nje veselje ali pa trepeta bôl. Taka pesem prihaja iz srca, ne iz grl — in seže v srce.

Dokler imamo fante, ki imajo v časti lepo pesem, toliko časa imamo fante, ki imajo v prsih čuteče srce. Hudobnež in krutež namreč ne pojeta.

Naj naša brda, vinske gorice in gore odmevajo v narodni fantovski pesmi in naj ta pesem izpodrine surovo, gnusobno lajanje, ki je znak podivjanih src! Kaj ne želite tega tudi vi, prijatelji?

Za to pa pojte lepo, domače in — veselo! Pojte pjesmo, mili druzi, pjesma nam je srca ljek!

Bratuž Marjan, Doberdob.

Letniku 1904.

Teško mi je pri srcu, ko jemljem pero v roko, da z njim napišem navodila Vam fantom, ki nas zapuščate in stopate v novo življenje.

Bliža se Vam dan odhoda k vojakom in ni več daleč, ko stisnete materi in svojim roko v slovo za gotovo dobo.

Igrale bodo takrat solze vsem v očeh a fantje tedaj pogum — skrijte bol — vedrih lic vzkliknite »Na svidenje!« Mnogo Vas je v 104 društvih »Prosvetne zveze«, ki nosite pečat zakona na čelu — pustite ga naj le stoji in pokorite se mu. Nihče naj ne omaga, da bi se pokazal šibkega — pojdite z molkom na ustnih v nove dežele, ki jih Vaše oči niso zrle, a blesk

teh krasot naj Vas ne omami, ostanite zvesti svoji grudi in materi, ki Vam je dala prvi poljub!

V novem življenju naj nikogar ne preslepi častihlepje, da bi pozabil vsled svojih činov tovariša-rojaka! Strnite se v edinosti Vi vsi, ki ste do sedaj tvorili temelj in stebre vseh društev »Prosvetne zveze v Gorici.«

Spominjajte se pogostoma svojcev in svojih društev in kjer Vas je več naročite si glašilo Vaših društev, da boste imeli v trenutkih oddiha s čitanjem »Našega čolniča« prosvetno delo v domovini pred seboj!

Tujina Vam bode sedaj rezala kruha. Vsak belič od doma poslan, pretehtajte ga dobro — vedite, da so si ga Vaši odtrgali oči ust in Vam poslali. Naj Vas ta doba vojaškega življenja le utrjuje — svojih duš ne žalite z grehi in telesa ohranujete si čista. Spomnite se izreka: »Zdrava duša v zdravem telesu!«

In fantje Vi se vrnete!

Prijeli boste tedaj zopet vsak za svoj plug. Zastavite vse moči, da boste z njimi dalje orali njivo našega prosvetnega polja — po mili slovenski domačiji!

Toliko Vam v slovo!

Op. uredništva: G. Marijan Bratuž, ki je služil kot častnik v laški armadi, nam je obljubil zopet navodila, ki jih bomo priobčili v prihodnji številki pod »Letniku 1904. Življenje v vojašnici.«

Msgr. M. Arko, Idrija.

Spomini.

(Nadaljevanje.)

Čudno naključje me je zaneslo še globokeje v Notranjsko celo na Vipavsko. Hoteli so delati nove župnije, zato so potrebovali mlade moči. Tako sem prišel kot kurat v Šturije pri Ajdovščini in ondi čez 3 leta postal prvi tam instalirani župnik.

Pred 35 leti je bilo Šturije zelo industrijski kraj. Predinica v Ajdovščini je zaposlevala 450 delavcev, večinoma iz Šturij; ob Hublju sta bila 2 velika mlina, pivovarna, več pil — žag, tvornica za makarone, plavži za bakrene kotle in plošče. Toraj vse polno delavcev različnih vrst. Treba je bilo te ljudi nekako zbrati, saj na večer so bili prosti. Ustanoviti bralno društvo ni kazalo radi članarine. Marijinih družb za može ali mladeniče ni bilo, telovadcev še manj, kaj preveč na pobožnost cikajočega vpeljavati ni kazalo, bi bilo več škodovalo, kakor koristilo, saj je bila vpeljana in celo sedež v Šturiji imela bratovščina Velikega rožnega venca. Inteligence je bilo prav veliko in precej svobodomiselnega duha; malokateri se je včasih zgubil k maši ob nedeljah.

Ustanovili smo torej 1889 »Pevsko društvo«, kupili harmonij in najeli sobo. Svoje časnike in kako knjigo sem dajal na mizo, da je član lahko čital, ako je bolj zgodaj prišel k skušnji. K starim pevcem se je brž pridružil naraščaj in kmalu smo prirejali veselice z igro in petjem. Pri prvi veselici na vrtu so kar za mojim hrbtom najeli nekaj godcev in priredili oder za javen ples po končanem vsporedu. Ko sem nejevoljen takoj po končanem vsporedu ostavil veselični prostor, so me začudeno gledali, kako si jaz vendar mislim veselico brez javnega plesa. Drugič

sem pa že dosegel, da se je po končanem programu sicer še nekoliko posedelo, potem pa skupno šlo domu. Veselice so bile večinoma v Ajdovščini, v dvorani društva »Edinost«. Bile so dobro obiskane in kar privadili so se, da se je šturska karavana krog $\frac{1}{2}$ 12 ure dvignila in šla skupno čez Hubelj na Kranjsko — in to brez vsakega plesa. Prišli smo tako daleč, da je priprost delavec priredil opereto »Tičnik«, ki je prav dobro vspela. Takrat je pregledoval tovarno predilnični glavni vodja Brunner in prišel k opereti. Ko je videl, da njegovi delavci kaj takega zmorejo, je dal 15 gld. vstopnine — v sedanji vrednosti pač 100 lir. Bil je Nemeec judovske vere, pa se tako skazal Slovencem katoličanom!

Pevsko društvo je tudi v cerkvi sodelovalo. Če smo imeli v maju pete litanije, ko je moški kvartet pel pred oltarjem in večji mešani zbor odgovarjal na koru, je prišlo poslušat precej ajdovske gospode. Tedanji nadučitelj - organist Perne je znal preludirati in med pesmijo po svoje spremljevati, da je kar očaral. On je bil pesnik, izboren pevec, ki je s svojim mogočnim glasom zamašil kako vrzel, ko je tega ali onega manjkalo. Štursko cerkveno petje je bilo takrat na glasu.

Na Marijina praznika 15. avgusta in 8. septembra je v Logu veliki shod. Cenili so na 12.000 ljudi. Je šel kak Ipavec ali Ipavka služiti, četudi v Trst ali Gorico, si je tak praznik izgovoril za prosti dan, da je lahko romal v Log. Nehote je prišla misel, zakaj ne bi ta dneva tudi pevci pokazali kaj znajo. Prvi dve leti sta se združila šturski in vipavski cerkveni zbor, pozneje so prišli še iz Budanj in Goč, da nas je kar 60 možakarjev nastopilo ob 10h na koru. Nedeljo prej je bila ob 4h popoldne glavna skušnjava v Logu. Ko smo v cerkvi spoznali, da pojde brez napake, smo posedli na trati poleg cerkve h kozarcu vina. Vsak pevec ga je dobil zastonj pol litra. In tu se je kake 2 uri razlegala umetna narodna pesem, ali v skupnem zboru, ali je pa kak samostojen zbor sam zapel. In začeli so se ljudje takrat shajati v Log, da nas je bilo včasih prav veliko navzočih.

Pri taki priliki se je iz Vipave domu peljal vodja ajdovske predilnice g. Höhn. Ko je slišal navdušeni zbor »Morje adrijansko«, in zagledal svoje pevce-delavce, je vstaval, ukazal izpreči, ter se vsedel k mizi kjer je sedelo nekaj gospode. Ko so drugo pesem odpeli sami Šturci, je poklical cerkvnika - oštirja in mu zaukazal: »Mežnar, ga boste prinesla 10 litrov vina za moje pojavce, jaz ga plačala.« Bil je Nemeec, Švicar, protestant, ki se je v letih naučil nekaj slovenskega. Pelo se je naprej in zazvonilo Ave Marijo. Takrat smo se pa že razhajali vsak na svoj kraj. Ostalo je pa še 5 litrov vina na mizi, katerega je plačal ravnatelj Hölm.

Tu pride k meni šturski fant — sedaj je že več let oženjen — in me prosi, naj g. ravnatelju povem, da pevci vina ne morejo popiti, ker ne marajo biti pijani. Pili so že zadosti, jutri morajo biti že ob 6. uri v predilnici, in tam je treba imeti vedro in zdravo glavo. Pri vrtenih in strojih mora biti delavec popolnoma trezen.

Mene je osupnilo. Delavec, ki je na dan zaslužil 70 krajcarjev, s tem preživljal družino, si pač ni mogel privoščiti vina med tednom. A sedaj je prilika, da zastonj pije, celo njegov predstojnik plača in vino je dobro, močno, kar vleče pit, kaka lepa priložnost, pa težko se premaga, noče biti pijan. Videl sem bolj inteligentne, ki so ob takih prilikah rekli: raje jaz pod mizo kakor vino na mizi.

Kolikor mogoče uljudno povem g. Höhnu, kaj so mi pevci naročili. Slonil je ravno z rokami oprt na mizo in poslušal, kar je omizje govorilo, a ko je zaznal, kaj njegovi delavci po meni njemu naznanjajo, se je

zravnal, naslonil nazaj, in me nekaj časa motril z začudenimi očmi in odprtimi usti. Še le, ko se je čez par trenutkov zavedel, je rekel: je že dobro! — Kolikrat mi je pozneje s ponosom rekel: »Da, moji šturski pojavci, ti so moji najboljši delavci, veseli sicer, a pridni, točni in vestni pri delu in trezni — trezni!

Ravnatelj Höhn je šel na penzijo v Vipavo, tam prestopil v katoliško cerkev. Pastor Šmid je prihitel iz Gorice, da bi ga odvrnil od takega koraka. Ko ni šlo, je jezen zaklical: Farji so vas premotili; bili ste žnjimi vedno v dotiki. A Höhn je odločno odgovoril: Noben duhoven me ni na to prigovarjal, pač pa sem se sam že dalj časa na to pripravljaj, ko sem spoznal velik razloček med staro svojo in novo sedanjo vero. Bilo je namreč več takih dogodkov, da je kateri raje škodo trpel, kakor se izneveril verskim dolžnostim. Pa to ne spada sem. Povdarjam le, kaj društvo doseže. Težak, osušen od vipavske vročine, zdelan od hudega dela pač potrebuje, da se vsahle žile zopet napoje, kozarca vina, a »pijan nočem biti« to je pač vrhunec zatajevanja, posebno še, ako ga gospodar sam plača. Takrat nismo še znali o »abstinenci«, le zmernost smo priporočevali. V pevski družbi sem ga tudi jaz zvrnil kak kozarec, a pijani nismo bili nikdar. Menili smo, da je društvu v nečast, ako se tako spozabimo.

J. Stritar:

Predpusť.

*Kamor pogledam, povsod naznanila, vabila po voglih.
vse se obeta ljudem: igre, zabave in ples.*

*Ljubi predpusť je prišel menda, prišel je norosti
blaženi čas, ko se vsem v glavi vrteti začne.*

A kaj pravim? Predpusť veselí tu vedno kraljuje.

Dobro se tebi godi, srečen si, Slovenec moj.

*Ples se za plesom vrťi, sě zabave se gre na zabavo.
človek bi menil, da tu ni siromaštva doma.*

Pač! Tu tudi bi kaj utegnulo se najti ga vendar!

Tu naznanja se, glej, ples siromakom v korist;

Tu zabava! — Kako tu skrbi za vas se, berači!

Dobro se vam godi, le prevzemite se ne!

*Drobne nožice vrte se gosposke v sijajnem postoru,
gosli, piščali sladko in zapeljivo pojo.*

*Vse se sveti, blesti, bogastvo se zgolj in lepota
kaže strmečim očem, bleska je skoraj preveč.*

*Sveti se suho zlato in biserji, beli vratovi,
ustnice, lica, oči — ogenj plamti iz očes.*

*Vse se v veselju topi, zamaknjeno vse je v nebesa —
in vse to za koga? Zate, oj srečni berač! —*

*Blaga gospoda, kako lepo se trudiš za druge,
za ubožne ljudi trudiš se in — veselíš!*

*To je lepó — a vendar bi jaz rad nekaj ti rekel —
toda po kaj? Saj veš, kaj se ti reče lehkó. —*

*Svet je, kakršen je in tak ostane do konca,
kaj bi se človek jezil, saj ne pomaga vse nič!*

Pomagal bi samo še bič!

(Postopačeva modrovanja.)

G. Ferjančičeva.

Dekliški krožki.

Neprijazno bi bilo večerno nebo brez blestečih zvezdic, pusta zemlja brez mnogobarvnih cvetic, še pustejši svet brez ženskega bitja. Bog ni posadil žensko med zelenje in cvetje le z namenom, da se bo razvijala v svoji telēsni lepoti, da bo tekmovala s svojimi vrstnicami, da bo iskala prednosti in našla priznanje. Dal jej je vzvišeno nalgo, ker dahnil jej je tudi dušo, mehko, sprejemljivo dušo, središče, žarišče telesne lepote.

In naj je žensko bitje v svoji zunanosti popolnolepo, kot umetniško izklesan umotvor, izgubi vso privlačno silo in neha biti magnetna igla, ki kaže s srčno dobroto in s svojim inštinktom smer vsem, ki so potrebni duševne opore, ako je ne obseva glorijska svetlost, ako ne čuti v sebi potrebo, gojiti lepoto duše — ako ne zajema potrebne duševne moči v zakladnici večnih resnic.

Gojiti mora dekleta svojo dušo, oplemeniti svoje srce, ako hoče biti kot zrela žena kos nalogi, ki jej nalaga življenje.

Kje naj si pridobi moči, kje naj zbira potrebnih čednosti za bodoči stan?

Ko zapusti šolo, je prepuščena sama sebi in vplivu matere. Dom jej je v ožjem pomenu, prva preizkušnja v šoli življenja, mati - kažipot, zvezda vodnica. Toda tudi najskrbnejša vzgojiteljica ne vpliva vsestransko na svojo hčer. Dekle, ki sledi le materi, ki išče nasvetov le med domačimi stenami, se ne razmahne; v nevarnosti je, da ne razvije vseh svojih talentov. Kakor jej je potreben dom, teren vsega njenega delovanja, tako je neobhodno potrebno, da išče vzpodbude tudi preko domače ograje. Zavedati se mora, da živi sebi in svojim, a čutiti mora ob enem, da jo vabijo in kličejo dolžnosti k bližnjiku, k družbi. — Veliko ljudi je že družba pokvarila — rekla bi marsikatera stara mamca in ne bi jej oporekala, saj izprijenih elementov je svet poln, a vendar je potrebno, da se zbira mladina pod zanesljivim vodstvom, da se priučijo družabnosti, da se duševno okrepi in razvija.

Veliko in lepo nalogo si je nadela v to svrhu »Prosvetna zveza«.

V dekliških krožkih — ki so avtonomni oddelki v Prosvetnih društvih, se zbirajo poukazeljna, delavna dekleta, ki imajo resno voljo, pridobiti si izobrazbe izven šole in doma. Škoda, da radi razmer, ali radi pomanjkanja agilnih, lokalnih oseb, se niso še upeljali dekliški krožki po vseh društvih, ki so včlanjena v »Prosvetno zvezo«. Do sedaj delujejo uspešno dekliški krožki v sledečih krajih: v Črnem Vrhu, Dornbergu, Gorici, Idriji, Sp. Idriji, Mirnu, Rihemberku, Slapu, Števerjanu, Sv. Križu, Vrtojbi in v Vrhpolju. Krožki imajo svojo predsednico in tajnico.

Dekleta se zbirajo v društvenih prostorih pri rednih dekliških večerih, vsak teden ali vsaj vsakih 14 dni. Na dnevnem redu je petje, ki blaži čustva, telovadba, ki pa žal ni še povsod vpeljana, ker ni glavni namen krožkov in glavni obstoj istih; toda poznavajoč korist telovadbe za razvoj telesa in nje vpliva na dušo, bi se morali vsi krožki oprijeti intenzivneje ravno telovadbe. Sposobnejše, inteligentno dekleta, ki bi jo članice telovadkinje izvolile za načelnico in vaditeljico, naj bi se izučilo o temeljnih zakonih na telovadnem tečaju. Telovadbo goji dozdej le 8 dekliških krožkov; redne telovadne vaje imajo enkrat na teden. Nadalje se goji v krožkih dramatika in ne brez uspeha, kar nam kažejo vesti v novinah

in poročila v »Našem Čolniču«. Koliko požrtvovanja, vztrajnosti, zanimanja in veselja kličejo ravno dramatični nastopi v srcih naše mladine, ne glede na moralno vrednost discipliniranih, skupnih nastopov, ako je režija pod spretnim, razumnim vodstvom!

Duša dekliških krožkov morajo biti predavanja, ki se vršijo vsaj enkrat v mesecu; predavanja za te sestanke jih pošilja na deželo »Prosvetna zveza«. Ker so skrbno sestavljena, polna lepih nauk, naj jih predsednice krožkov preberejo članicam z živo besedo in preudarkom!

Na nekaj ne smem zabiti! Vsako društvo ima svojo knjižnico. Ali se je poslužujejo članice in s kakšnim uspehom? Velikega pomena za razvoj duševnosti in pridobivanje znanja so edino knjige, a le dobre



Dekliški krožek v Rifembergu.

knjige. Predsednicam društev polagam na srce, naj vzbujajo med dekleti zanimanje za čtivo. Dobra knjiga bodi dekletu tiha prijateljica, vzpodbujevalka in svetovalka. Dekle, ki mnogo čita, a skrbno in premišljeno — ne govorim o onih dekletih, ki radi knjige zanemarjajo delo, ali o onih, ki berejo neslane, le fantazijo vznemirjajoče, plitve romane — pokaže gotovo tudi s svojim samostojnim, a ljubkim obnašanjem, da njena duša ni prazna, da je na svojem mestu. Seveda, načitano, vedno v ospredje silujoče dekle, ki hoče imeti vedno in povsod glavno besedo, izgubi mnogo na nežnosti in ljubkosti.

Poudarila sem že v začetku, da mora dekle gojiti svojo dušo, da ne obtiči v plitvosti. Temeljna načela svoji srčni izobrazbi zajemaj le v krščanskih načelih, čeravno niso dekliški krožki cerkvene organizacije in se ločijo od Marijinih družb, vendar se strinjajo z njimi v verskih načelih, ker preko njih ni duševnega življenja, ni miru ni prave sreče. S prepričanjem trdim, da bodo le ona dekleta v društvih vztrajno delovala, ki vžgejo v sebi in drugih pravo luč krščanske ljubezni in požrtvovanja.

Kjer ni še dekliških krožkov, vzdramite se dekleta in na delo, da dosežemo pravo srčno in duševno kulturo pri vseh Slovenkah: v mestu in na deželi.

Glej ta dolinski svet!

(Piše revizor.)

Zdelo se je, kot bi na Svečnico prišla pomlad na Goriško. Ko bi ne pihala nalahno vipavska burja čez Brje, bi dejal, da bodo bregovi »teh zlatih vinskih gričev« pognali vijolice in zazvonili z zvončki.

Isti prizor po društvih! Povsod je pomlad, povsod mladostno življenje in ko bi ne vela burja kulturne brezpravnosti, bi pognali po naših svežih organizacijah cvetovi, ki bi jih zavidal svet. Pa je bolje za cvetove in društva, da nimajo preveč in prezgodnjega solnca, sicer prehitro ovenejo in vsak mrazek jih uniči. V borbi je življenje.



Dekliški krožek v Vrhopolju.

Rifemberg! Na eni strani ga krasi starodavni grad, znak onih časov, ko je ječal kmet pod valpetovim bičem — na drugi strani pa, prav v sredi Britofa, spominja mala kaplanija na velikega pevca S. Gregorčiča, ki je od l. 1873ega delal in trpel med »ljudstvom, ki mu je bilo drago, milo!« Ko se je ta slavček goriški umaknil 1882. v pokoj na Gradišče, je tako miloproseče naročal Rifemberžanom:

»Naj tudi seme plemenito,
ki v srca vam sem ga sejal,
na zemljo pade plodovito,
z močjo nebeško čudovito
prikljij vam iz duševnih tal.«

(Slovo od Rifemberga.)

Njegova želja in oporoka se spolnujeta. V rifemberškem društvu deluje nebroj članov in članic, ki so nekaki izvrševalci svete oporoke pesnikove. Evo vam njih dela!

Društvo je praznovalo lani svojo petnajstletnico. Po vojski se je prebudilo l. 1920 in začelo delovati kot »Krščansko socialno izobraževalno društvo«. Prostor mu je dala na razpolago domača Hranilnica. Posebno so se razvili tekom let odseki. Pevski odsek je eden najboljših na Goriškem. Vodi ga delavni g. Fr. Valenčič. Zbor šteje 35 moči; 19 pevcev in 16 pevk. Nastopili so že večkrat z izbranimi, umetnimi pesmimi. Vaje imajo vsak teden dvakrat.

Drugi odsek je telovadni in sicer fantovski in dekliški. Telovadcev je 16. Vodita jih br. Zgonik Fr. in Štefan Bizjak. Žalibože, da zadnji čas telovadba nekoliko dremlje. Telovadkinj je pa 14. Vadita jih s. Rahela Pavlica in Marica Kodrič. Dekleta so zelo požrtvovalne, te telovaditi bi morale bolj redno.

Tretji odsek je pa tamburaški, ki šteje 13 članov. G. Valenčič je zbral mlade fante in jih začel uriti. Sedaj udarjajo že prav dobro.

Dramatski odsek se sestane takrat, ko namerava društvo prirediti igro; ima svoj oder.

Odbor je delaven. Vse knjige in zapisnike je našel revizor v redu. Zlasti razveseljiva je mladinska knjižnica za šolarje, ki jo ima knjižničarka vzorno urejeno. Seje sklicuje predsednik mesečno, oz. tudi pogosteje.

Iz imenika članov povzemamo, da ima društvo 64 udov in sicer 41 možkih in 23 ženskih. Članarina znaša letno 3 lire. Občuti se v društvu pomanjkanje društvenih večerov. Upamo, da tudi v tej važni točki postane društvo vzorno. Revizor je končal revizijo z informativnim razgovorom, kateremu so udeleženci napeto sledili. Ob koncu je zaorila lepa pesem, polna poguma in navdušenja:

»Mi gremo tje, kjer bujna kri
po žilah se pretaka.
Oči se v ognju bliskajo,
Pogumna srca vriskajo.«

Še celo drugi dan po reviziji se je oglasil mogočno pevski zbor na koru in spretno prepeval Kaimovo mašo sv. Cecilije.

Popoldne pa so šli bivši delavni predsednik g. Arko, sedanji predsednik g. Vidmar, okr. preds. g. Valenčič in par vrlih društvenikov z revizorjem v

Brije. Bralno društvo v Brjeh obstaja že iz leta 1897ega. Gotovo, da se ima visoko inteligentno prebivalstvo v glavni meri zahvaliti poleg domače šole, tudi Bralnemu društvu. $\frac{1}{4}$ vasi je društvenih članov. Vsega članstva je 60 članov in 8 članic. Knjižnica šteje 200 knjig. Časopisje je na razpolago v sobi, ki jo je prepustila društvu Hranilnica.

Odbor je vesten. Zapisniki so urejeni. Najbolj občuti društvo pomanjkanje pevovodje. Predstave so imeli v preteklem letu tri; vse so bile dobro obiskane. Le en pomanjkljaj je opazil revizor: rednih društvenih večerov ni kakor tudi poneko drugod. In vendar so društveni večeri neobhodno potrebni za društveni razvoj. Pohvalna pa je skrb za šoliodraslo mladino. Tega se zaveda zlasti odbor in predsednik g. Makovec, ki je v

svojem nagovoru tako lepo poudarjal stavek: »Čigar mladina, tega je bodočnost.« Bog daj, da bi bila v istini mladina značajna, kot je sedanji rod naših društvenikov v Brjah, kjer se še sedaj pretaka Gregorčičeva kri; v tej vasi je namreč omožena Šimnova sestra.

Večer je bil, ko se je revizor poslavljaj v veseli družbi od prijaznih vaščanov. Kaj bi jim želel v slovo? Isto, kot pesnik njihovih brd:

»Ta cvetni dol, te griče zlate
Naj čuva in osreči Bog,
On blagoslovi njive trate,
Vam žetve, bratve daj bogate
in vas ohrani vseh nadlog!«

Z Bogom, prijatelji, ostanite značajni!

Solnce in sence.

(Slike iz društvenega življenja.)

Prvi krst.

Bilo je pred praznikom v marcu. Ostareli mežnar Janez je iskal fantov, da bi zaklenkali sveti večer. Včasih jih ni iskal. Bil je korenika, ki se ni strašil vrha zvonika. Imel je sina, čvrstega kot potok v gori. A ta zločesta vojska! Hrbet mu je upognila in sina ubila. Zato je moral iskati fantov, da bi klenkali.

Pravzaprav jih ni bilo treba iskati, celo zjutraj ne, ko je zvonil ob petih sveto jutro. Stoparjev Janez in Jelšarjev Ludvik sta znala klenkati in sta jo rada udarila. Posebno pred praznikom, pa še takim praznikom, kot je sv. Jožef!

Mogočno je zadonel »ta velki«, tekmovalno je pritrjeval srednji in celo mali, ki je imel za patrona sv. Florijana, je udarjal in stopical kot otrok, hoteč dohajati odrasle. Udarili so »trojko«, odklenkli »ta loško« in zaključili z mogočnim samespevom, ki ga je odpel ta veliki zvon, krščen na čast patronu sv. Jurju.

Tam od Čavna in Planine pa so zapeli drugi zvonovi in večerni pomladanski vetrc je raznašal njih melodijo po lepi vipavski dolini, ter majal v sladkih sanjah breskvine in mandeljnovcve cvetove v brajdah.

Poslušal je stari Janez in zamišljen gledal v dneve, ki so pretekli. Poslušale so dekleta s škafi ob koritu in gledale v line, kjer sta fanta zibala bronaste pevce, da še celo stari župnik, ki ni več dobro slišal, je odprl okno in ob petju zvonov molil večernice v čast patronu za srečno zadnjo uro.

Prišla sta iz zvonika in mežnar Janez je zaklenil vrata. Ob lipi na vasi je stal mladi učitelj in jima pomgnil. »Kakor smo rekli, kaj ne! Jutri po večernicah v domu!«

»Velja. Povedal sem že fantom in Milka je sporočila dekletom. Mi-slim, da vas bo lepo število«, je pojasnjeval Ludvik. »Preveč nas ne bo, marsikdo se kuja. Vojska je fante spridila, fantje pa dekleta«. Tako je modroval Janez, ki so mu tovariši pravili »pridigar«, čeprav še nikdar ni bil na prižnici, v zvoniku pa večkrat.

»Kar bo, to bo,« je pristavil učitelj, »zadnji ne smemo biti. Povsod so se društva že poživila, tudi pri nas ne smemo biti zadnji. Lahko noč, fanta, na svidenje.«

Poslovlili so se in odšli. To noč Ludvik ni spal. Skrbelo ga je, kako bo vodil ta ustanovni občni zbor, kaj bo povedal, kako bo odgovarjal tistemu Matevžu brez roke, ki povsod rogovili in dela zdražbe. Zjutraj ob petih sta že spet klenkala na zvoniku in celo stari Janez ju je pohvalil.

Na praznik po večernicah!

Orgle buče, mežnar ugaša sveče, ljudstvo vre iz cerkve. Kako lep prizor! Nedolžna mladost in spokorjena starost, dekliški smeh in fantovski pogovor, moško modrovanje in ženska klepetavost — vse se zliva v prelepo harmonijo, polno radosti in tožb, prijateljstva in osamelosti.

Ponekod tega prizora ni več. Manjkajo fantje in včasih tudi dekleta, celo mož ni pri večernicah. Mlado popje in suhe veje se prihajajo klanjat Stvarniku, cvetočih kelihov in sočnih vej ni, omamila sta jih cvetje minljivo in vinski sok. Čudno, da ravno cvetoče veje nočejo zavetja, ko ga najbolj potrebujejo. Za to pa je toliko obranih, od slane poparjenih cvetov.

V Jelševju še vedo, da je cela nedelja Gospodov dan, zato je tudi pri večernicah natlačena cerkev, ki odmeva v lepi pesmi. Jih je nekaj sicer, ki morajo gostilne »vahtat«, a poleg Matevža brez roke jih je komaj deset. Na ta praznik se kar ni hotel sprazniti trg pred cerkvijo. Še enkrat več govorjenjaje bilo kot ob drugih nedeljah. Ves pogovor se je sukal okrog vprašanja: aligremo pogledat, kaj bo v društvu.

Stari so jo zavili domov, ali pa v gostilno. Tako in nič drugače so bili vajeni od mladih nog in stara navada je železna srajca. Mladina je pa obstajala pred društvenim domom, ki ga je že pred petnajstimi leti sezidal gospod Nace, župnik jelšanski. Nekateri se kar niso mogli odločiti, ali naj vstopijo, ali ne. Veliko jih je odšlo, nekaj jih je gnala radovednost, le malo jih je vstopilo iz prepričanja in zavesti. Vendar se je dvorana napolnila.

Pozvoni. Oglasi se Ludvik. Večkrat se je odkašljajljal in večkrat pozvonil, na to pa z negotovim glasom pozdravljajljal prijatelje, poudarjal potrebo društva in oddal besedo mlademu učitelju. V dvorani je nastal molk. Mladost in navdušenje sta govorila iz učenika in lepe prepričevalne besede je govoril. Povedal je, da je bil pri starem župniku in ga povabil na sestanek. Toda starček je star in napol gluhi. Ne more priti, samo nekaj naroča. »Povejte«, tako je njegovo naročilo, »povejte jim, da smo z ljubeznijo sezidali ta dom in želeli naj v njem vlada ljubezen. Povejte jim, da je cel rod izšel iz tega doma, rod junakov, ki jih je vzela vojska, ali pa pokopalo življenje. Pa še to jim povejte, da je pred desetimi leti korakala iz tega doma dolga vrsta mož, fantov in deklet v cerkev. Imeli smo društveni praznik sv. Jožefa. In posebno to jim povejte, da so vsi pristopili k mizi ljubezni in prejeli ta dan Boga, ki je užigal pravo, čisto ljubezen med nami.« Tedaj je možu padla solza iz oči, stisnil mi je roko in dejal: »Povejte jim, naj bodo tudi oni taki, naj ljubijo Boga in svoj rod.«

V sobi je vladala tihota, podobna sveti tihoti v svetišču. Vse nadaljnje besede o potrebi izobrazbe, o značaju, o medsebojni vzajemni ljubezni so stale pod vplivom ganljivih besed osivelega gospoda Naceta. Ravno je bil učitelj pri koncu, kar zaloputnejo vrata in v sobo pridere napol pijani

Matevž s tremi pobalini. Preklinjal je in psoval na glas ter se preril z eno samo roko prav do odra. Z odurnim glasom je začel kričati: »Norci ste vsi! Čemu društvo! Neumnost delate. Mi, kar nas je »ta pravih« nočemo društva in ne ljubezni. Vse bomo pobili, premoženje razdelili, farje in učitelje podušili in ustanovili drugo društvo, kjer bo vsak lahko žrl in pil in plesal — pa v cerkvi plesal, vam rečem, v cerkvi!«

Tedaj je zašumelo v dvorani. Z odra je skočil Ludvik, šest rok se je oprijelo Matevža brez roke in nesli so ga na cesto. Drugi trije so jo popihali. Zaklel se je, ko je bil na hladnem, da bo še ta večer pobil Ludvika in mu zavil vrat kot kokoši. V dvorani je vladalo ogorčenje, v očeh Milke, ki je stala ob oknu, sta pa zdrknili dve solzi, ki jih je rodila skrb za Ludvika.

Volitve so se vršile naglo. Ludvik je bil izvoljen za predsednika, učitelj za pevovodja in celo Milka je prišla v odbor. Masiktera dekle se je po strani nasmehnila, češ: »Saj smo vedele, da jo bo fant privlekel«, rekla pa ni nobena nič.

Medtem je nastal večer, mežnar Janez je odzvonil »Ave« in mladina se je razšla.

Zadnja sta šla učitelj in Ludvik. Poslovala sta se in se razšla. Fant jo je mahal domov mimo gostilne, kjer je škripala harmonika in vriščalo vpitje pijancev. Zavil je mimo ogla. Bliskoma se je zganila senca, stegnila se in začul se je udarec s polenom, na to pa rezek krik. Ludvik je padel na tla — senca pa je izginila. Izza drugega vogla je priskočilo dekle, v obupnem joku se je sklonila k tlom in klicala ljudi. Iz gostilne so pridrveli pijanci in masten oštir je prinesel luč. »Kaj je za vraga?, Jelšarjev je.« Naj zlomek crkne!« In spet so odhajali v gostilno. Le oštir in dekla sta ostala, nesla sta Ludvika v vežo in ga močila. Čez nekaj minut se je zavedel. Zunaj pa je v divji boli jokalo dekle. Bila je Milka. Da je ne bi videli ljudje, je opotekaje šla proti domu in pred vaško kapelico, kjer je prižigala vsak večer luč, zdrhnila na kolena in jokaje klicala: »Sveta Gospa, ohrani ga pri življenju.«

Ta večer so imeli dva bolnika v vasi. Na hlevu v oštariji pa je ležal Matevž in mrmral v seno: »Dobro sem ga zadel. Sedaj je konec društva!«

Narod je zatiran. Učimo ga, izobražujemo ga. Zato se pa učimo najprej sami: spoznajmo sebe in prisvajajmo si, kar vidimo koristnega in lepega pri drugih. Vzgojimo si zlasti med mladino cvet omike. Če nam preženo naš jezik iz šol in uradov, v naših družinah mu boji varno zavetje.

(J. Stritar, *Vabilo na »Zvon«* l. 1875.)

Največ naročnikov na „Čolnič“ ima Sv. Križ na Vipavskem, za njim Dornberg, nato Cerčno. Kako je drugod, povemo prihodnjič.

Društvene naloge.

»Naš Čolnič« je stavil našim fantom tri vprašanja, na katera naj poskušajo pisмено odgovoriti:

1. Kaj je kapitalizem? 2. Kaj je materializem? 3. Kaj je socializem? Došlo je več zanimivih odgovorov.

Tovariš Kovačič iz Avč piše: »Kaptalizem je družabni red, kot ga imamo danes pri nas in skoro po vsem svetu, in obstoji v tem, da ni imetje (kapital) enako porazdeljeno med ljudi, ampak imajo nekateri, bodisi že po rojstvu bodisi po sreči v življenju, ogromno imetje v svojih rokah, drugi pa nimajo nič. Kapitalizem je torej lov za imetjem, oziroma kapitalom, ki se potem kopiči v rokah posameznikov. Kapitalist ne izbira sredstev pri svojem podjetju. Delavec mu je stroj, potreben za gromadenje kapitala, zato ga je treba vzdrževati, plačati, toda le toliko, da izhaja, ostali dobiček se pa zbira v malho gospodarja kapitalista. Ako pa postane delavec nepotreben, ga gospodar odstrani in se ne briga dalje za njegov obstoj.«

Tako se glasi odgovor tovariša Kovačiča na težko vprašanje, kaj je kapitalizem. Zelo, zelo mnogo inteligentov je, ki ne vedo odgovoriti, kaj je kapitalizem. V veliko zadrego jih spraviš, ako jim staviš to vprašanje.

Nekateri mislijo, da je kapitalizem veliko premoženje, bogastvo, denar. Tako mišljenje je napačno. Kajti bogastvo samo na sebi ni še nič slabega, ampak je nasprotno, za družbo zelo potrebno. Tudi v socializmu bo obstajalo bogastvo in mi mislimo, da ga bo še več kakor ga je danes na svetu. Ljudje bodo morali delati in množiti dan na dan bogastvo družbe. Od česa naj bi človeštvo živelo, ako bi se družabno bogastvo odpravilo? Kdor torej trdi, da je kapitalizem bogastvo, ta zamenjuje kapitalizem s kapitalom. Glavno vprašanje je, *kako se družabno bogastvo uporablja, komu služi in komu koristi.*

Glavni znak kapitalizma je v tem, da družabno bogastvo ne služi vsem ljudem, ampak le maloštevilni skupini privilegirancev. Na zunaj se kaže to v tem, da je družba razdeljena na dva ločena dela: na maloštevilne bogataše, tako zvane kapitaliste in na množice delavskega ljudstva. Eni so lastniki vsega družabnega bogastva: neštevilnih tovarov, rudokopov, železnic, strojev, ladij itd., drugi pa nimajo drugega ko svoje roke in noge. Ako milijonske množice nemaničev hočejo preživeti sebe in svoje otroke, morajo delati v podjetjih kapitalistov. Kapitalist jih plačuje in s tem denarjem vzdržuje delavec svojo družino. Ako podjetnik delavca ne potrebuje, delavcu še tako bistra glava in še tako pridne roke nič ne pomagajo. Lakota in beda se naseli v njegovi družini. Ali ne vidimo vsaki dan vse naokoli po naši deželi nešteto zdravih in pridnih mož, ki bi radi delali, a brezposelni stradajo, ker jih noben podjetnik ne jemlje na delo? Tako je v kapitalizmu z nemaničem. Kako pa je s kapitalistom? Nikdar Nismo še slišali, da bi tudi v najtežjih časih njegovi otroci stradali. Kapitalisti razpolagajo pač skoro s celokupnim družabnim bogastvom in od njega lahko žive, tudi če vse okoli njih umira lakote. Tako vidimo torej jasno, da je v kapitalizmu družba razdeljena v dva tabora: eden zelo maloštevilen drži v rokah vse bogastvo družbe in živi v popolni gospodarski svobodi, drugi, in v njem so milijonske množice, je v absolutni gospodarski odvisnosti od prvega. Vsaki dan mu pretita brezposelnost in beda. Prav je torej Kovačič poudaril, da je kapitalizem družabni red, »v katerem imajo nekateri ogromno imetje v svojih rokah, drugi pa nimajo nič.« Toda to je le en znak kapitalizma in ta ne zadostuje še.

Osnutki.

I. Pustni večer.

1. Pustni večer. (Ferjančič, Mešani zbori.)
 2. Dvorski norec. (Prizor iz Aškerčevih balad, str. 93. Osebe: Jusuf, paša; Ali, norec.)
 3. Nagovor: Odkod »maškare«. (Zgodovinsko.)
 4. Rdeči nosovi. (Moški kvartet.)
 5. Deklamacije: Prešeren: Klel je neki mlad učenec... Kette: Literarni pust (str. 60.)
- Stritar: Svět — samcu (str. 105.)
6. Šaloigre za moške: Damoklejev meč, Napoleonov samovar itd.; Šaloigre za ženske: Gospa Kordula, Boj za doto itd..
 7. Prizor: Ploh vlačijo.
 8. V pepelnični noči. (S. Gregorčič.)
- Op.: Lepo vplivajo izbrani telovadni nastopi, rajanja, skupine itd.

II. Večer v slovo vojaškim novincem.

1. Soldaška. (Prešeren, str. 15.)
2. Poročnik in njegov sluga. (Ljudske igre.)
3. Fantom za pot. (Nagovor.)
4. Slovo in naročilo. (Gregorčič 126.)
5. Pobratimija. (Moški zbor.)
6. Alegorija. (Zvestoba.)
7. Na nebu zvezde sevajo. (Aljaž.)

Telovadba.



Angela Maraž, Števerjan.

Dekliška telovadba.

Ne vem, če je katera panoga prosvetnega dela tako osovražena in polna predsodkov nele pri navadnem ljudstvu, temveč tudi pri nekaterih izobražencih, kakor je ravno telesna vzgoja deklet potom telovadbe.

Vemo dobro, da sedanjih nevernih Tomažev ne bomo prepričale o koristi in lepoti telovadbe. Istotako bo našla naša beseda prav malo ume-

vanja pri plesalkah, ki ne poznajo drugih gibov, kot ono pusto enakomerno vrtoglavo sukanje. Vendar se mi zdi prav, da vsem, ki so dobre volje napišem besede zdravnice dr. Šimčeve, ki sem jih čitala ta teden.

Ta izvrstna krščanska zdravnica piše med drugim tudi tole:

»Mnoga dekleta na deželi se rada izgovarjajo: Kaj bi hodila k telovadbi. Ves teden delam na njivi in na polju, dosti je telovadbe za moje potrebe. Ta izgovor ne drži in je ravno tako jalov, kakor če bi kdo očital kmečkemu dekletu v nedeljo: Zakaj si pa danes oblekla boljše krilo? Čemu ješ danes meso, saj si preje vendar že ves teden jedla? — Ali če bi o Božiču in o Veliki noči ljudem očital: Zakaj pa pečete potice, kolače in beli kruh, saj ste vendar celo leto jedli turščni kruh in polento? Kaj ne, tak očitek bi bil nespameten. Čeprav

človek vsak dan jé, celo večkrat na dan, vendar v nedeljo prav rad sede k boljše obloženi mizi.

Nekaj podobnega je s telovadbo na njivi in na polju, pa s telovadbo v telovadnici ali po leti na prostem. Res je sicer, da človek pri vsakem delu telovadi, to se pravi giblje telo in je vežba, da ostane zdravo in krepko. Vendar je tista telovadba dostikrat enostranska, neurejena, brez pravega načrta, pogosto tudi površna. Gibe in kretnje vam ondi narekuje delo, telo se mora čisto po delu ravnati. In če je deklica v svojem poklicu navezana le bolj na delo ene vrste (šivilja, delavka v fabriki itd.) se prav lahko zgodi, da mnogo mišic v telesu sploh ne pride do razmaha in vaje.

Drugače je pri telovadbi. Tam se človek čisto samostojno odločuje in ureja gibe in vaje po načrtu. Zato so te vaje take, da izobražujejo in likajo

celo telo, pa tudi vse njegove dele.

To je ena stvar. Prava telovadba je pa tudi drugače lepa. Le pomislite na proste in redovne vaje, ali recimo na simbolične. Kako lepe so! Vsak jih rad gleda! Taka telovadba dela telo zdravo in le zdravo telo je lepo. Tu si pridobi deklica gibčnosti in noši, ker se vsi udje telesa harmonično razvijajo.

Končno je taka urejena telovadba najlepša šola za disciplino, za vzajemnost in za krepitev volje.«

Prav bi bilo, ko bi te besede upoštevali vsi oni, ki so prenašli v svojih sodbah, posebno oni, ki imajo v svojih vaseh neprestani plesni dirandaj. Vemo, da telovadba ni za vsako vas in ne za vsako deklico.

Le one vasi, ki imajo pripravna precej izobražena dekleta z močno voljo, in ki niso okužena s prismojenimi plesi, so zmožna ustanoviti si dekliški krožek z dekliško telovadbo.

Petje.



D. Doktorič:

Pevci in pevovodja.

Pevovodja mora biti svojim pevcem učitelj, vzgojitelj. V ljudski šoli spoznajo otroci le temelje omike. Kaj bi rekli, ako bi takega, vzemimo najbolj brihtnega, paglavca takoj po končanih štirih ali šestih letih postavili za učitelja? Saj zna brati, pisati in računati! Pa njegovo znanje bi bilo le še premajhno za poučevanje drugih. Zato ponovim še enkrat, kar

sem zadnjič povdarjal: od pevovodje, ki naj druge uči, moramo zahtevati mnogo več izobrazbe, kot od navadnega pevcu.

Težje je samega sebe učiti, kot pa druge. Najprej mora priti človek do jasne zavesti, da premalo zna. Stari filozof Sokrat je pravil sam o sebi, da se zaveda, da nič ne zna. Spoznanje svojih pomanjkljivosti je prvi korak k napredku. Ne upoštevaj nikdar sodbe ljudi, ki se ti laskajo in hvalijo tvoje spretnosti in tvoje znanje. Čemu ti bo hvala prijateljeva, če se na glasbo malo razume, ko vendar njegova sodba ne more biti merodajna! Malenkostno priznanje iz ust priznane glasbenika te mora mnogo bolj spodbujati, njegovi strokovni nasveti ti bodo mnogo bolj koristili.

Ko boš prišel do tega spoznanja, da o glasbi prav za prav zelo malo znaš, ali po Sokratu: nič, boš zahrepenel po večjem znanju. Bodi ti pa

kar takoj povedano, da ne boš do-
umel glasbe nikdar popolnoma, tudi,
če se boš celo življenje izključno sa-
mo z njo bavil. To ti bo priznal tudi
največji glasbenik sam o sebi, ako bo
odkritosrčen. Kdor še ni videl morja,
si tudi v domišljiji ne more ustvariti
prave slike o njem. Le kdor je bil na
njem, kdor se je po njem vozil in ni
videl okrog in okrog drugega, kot
nebo in vodo, ta ima vsaj medel poj-
m o brezmejnosti, neskončnosti. Če
ostaneš le na bregu morja-glasbe, si
ne moreš ustvariti pravega pojma o
njem.

Žal mi Slovenci še nimamo poučnih
knjig o tej lepi umetnosti. Kdor se
hoče uglobiti v njo, je zato prisiljen
obiskati kako glasbeno šolo. To pa
malokdo more. Kdor zna nemško,
temu bi lahko nasvetoval polno lepih
in dobrih nemških knjig. Če bo le mo-
goče bomo skušali prirediti v Gorici
tečaje za pevovodje, pri katerih bi
skušali v čim krajšem času dati vsaj
podlago nadaljnemu učenju.

Zelo toplo priporočam Pevski šoli
Bajuka in Kozine ki bosta pri pev-
skem pouku vsakemu koristili.

Podlaga vsemu glasbenemu napre-
dovanju pa je proučevanje skladb raz-
nih skladateljev. Zato je nujno po-
trebno, da se pevovodja seznanijo s
vsemi dobrimi skladbami domačih in
tudi z deli svetovnih mojstrov. Zato
smatram kot neodpustno, če naš
društveni pevovodja ni naročen na li-
ste, ki ga o glasbenih pojavih obveš-
čajo. Sedaj imamo 2 taka lista, to sta
»Pevci« in »Cerkveni Glasbenik«.
Zelo lepe članke ima tudi hrvaška
»Sv. Cecilija«.

V teh mesečnikih najdete razen
lepih glasbenih člankov ocene vseh
najnovejših skladb. Z vsemi dobro
ocenjenimi deli bi se moral naš pevo-
vodja seznaniti, da vzgoji svoj lastni
glasbeni čut. Vsi ti navedeni listi pri-
našajo tudi glasbene priloge, kjer bo
imel tudi precej gradiva za svoj študij
in marsikaj za svoj zbor. Pevčeve pri-
loge so izšle tudi posebej kot Pevče-
va pesmarica, ki se je povsod zborom
močno prikupila.

Glasbeno prilogo pošiljamo samo
onim, ki se nanjo naroče in plačajo
za štiri priloge 4 lire!

Dramatski tečaj.

Tekom leta je bilo v naših društvih
veliko predstav. Žalibog, da niso
bile vse uprizoritve na višku. Vse-
povsod tožijo, da jim manjka izvež-
banih režiserjev.

S to zadevo se je pečal dramatski
oddelek Prosvetne zveze in sklenil
prirediti dne 23ega, 24ega in 25ega
marca tečaj za režiserje.

Načrt tečaja obsega teoretični in
zlasti praktični pouk. Deli se v štiri
dele:

a) *Teoretični del.* Predavanja so
naslednja:

1. Kaj je drama in v čem se loči
od šaloigre oz. od tragedije.

2. Kaj mora vedeti režiser zlasti o
razvoju dejanja v drami.

3. Kakšne drame so za naše odre
najbolj primerne.

4. O zgodovini odra.

5. Naloge režiserja (splošno).

b) *Praktični del tečaja:*

1. Kako naj igralec študira vlogo.

2. O mimiki, gestah in izgovarjavi.

3. Skupine in samogovori.

c) *Vaje na odru:*

1. Ustroj in razsvetljava odra.

2. Vaje v maskiranju.

3. Kostumi (rimski, turški, franco-
ski, narodni itd.).

4. Vremenske demonstracije (ve-
ter, dež, grom, blisk itd.).

č) *Nastopi:*

1. Kupleti.

2. Igra: Belo cvetje (drama v 3.
dejanjih).

Načrt je zasnovan tako, da so dopoldanske ure prepuščene večinoma teoretičnemu, popoldanske praktičnemu pouku, večerne pa nastopom.

Oni člani in članice, ki se nameravajo udeležiti tega velepomembnega

tečaja, naj se javijo vsaj do 5. marca pri tajništvu Prosvetne zveze, Corso Verdi 37, Gorica. Podrobne informacije dobe potem v posebni okrožnici. Igralci, ne zamudite te prilike!

Društveni vestnik.

Prosvetna zveza.

Na razna vprašanja glede rešitve prošenj, katere so vložila ukinjena društva, bo tajništvo takoj po izvršenem posredovanju v posebni okrožnici obvestilo vse prizadete.

Odgovor na okrožnico so poslala s prilogami naslednja društva: Cerkno, Otalež, Vrh pri Cerknem, Ravne, Straža, Slap ob Idriji, Podraga, Idersko, Svino, Št. Viška gora, Pečine, Zakojca, Planina, Kamnje, Črniče, Staroselo, Kred, Vrhpolje, Budanje, Slap pri Vipavi, Zalošče, Saksid, Gabrije pri Štanjelu, Gabrije pri Mirnu, Goče, Števerjan in Bukovo. Vse tozadevne prošnje so se izročile pravnemu odseku Prosv. zveze, ki bo proučil juridično stanje društev in storil potrebne korake. *Opozarjamo društva, naj točno in natančno odgovarjajo ter naj dobro shranijo vse dokumente. Zanikernost je lahko usodna.*

Okrožja.

Gg. okrožne predsednike vprašujemo, zakaj ne sklicujejo rednih okrožnih sej. Zaspianost in neinformiranost v društvih je posledica njihove nemarnosti. Prosimo red!

Društva.

Zalošče. Pri revizijskem poročilu v zadnjem »Čolniču« je gosp. revizor naštel premalo knjig. Vseh knjig je namreč v knjižnici okrog 300. Pripravljamo se na predstavo »Veriga«, katero mislimo v kratkem uprizoriti, če nam oblastva ne bodo delala zaprek.

Saksid. Dne 10. februarja je imelo naše društvo letni občni zbor. Izvolili smo sledeči odbor: preds. Lisjak Ciril, podpr. Ivan Lisjak, odborniki: Ciril Saksida, Alojzij Lisjak, Jož. Lisjak in Alojzija Vodopivec.

Števerjan. Skoro da smo zaspali, odkar je odšel bivši predsednik. Sestajamo se sicer vsako soboto in nedeljo, vendar čutimo, da nam manjka voditelja. Pa še ena stvar nam dela zapreke: pripravnega prostora nimamo. Če bi osebnostni prepiri malo pogleli, pa bi s požrtvovalnostjo vse dosegli. Tudi z narodnim petjem smo začasno prenehali, upamo pa, da se pevski zbor zopet kmalu oglasi. Novi občni zbor naj prinese novih moči in nove požrtvovalnosti!

Avče. Spet pošiljamo par vesti v »Naš Čolnič«. Znano vam je, gosp. urednik, kako so hoteli nekateri kulturenci prirediti ples v Avčah in k temu plesu prisiliti tudi naša dekleta. Pa smo jim pokazali figo. Celotna dekleta, ki jih navadno pete srbe, so ostale neomajne in niti ena društvenica ni šla na ples. Pa recite, če ni v nas krepka volja! Zadnji čas je nanovo pristopilo k društvu 23 članov.

Zakriž pri Cerknem. Oddaljeni smo od sveta, pa vseeno imamo svoje društvo, na katero smo ponosni. Večkrat se sestajamo v sobi g. Ivana Hadalina, ne-le ob nedeljah, temveč tudi med tednom. Naši sestanki imajo pa res prav domači značaj — pogremo se pomenimo o važnih stvareh, se nasmejamo, pa gremo. Vseh društvnikov je v društvu 42. Knjig

imamo okrog 100. Pri zadnjem občnem zboru smo izvolili naslednji odbor: Ivan Purgar, preds., odborniki so pa: Hadalin Valentin, Miha Trpin, Franc Peternelj, Jan. Peternelj, Štefan Hadalin, Peter Obid in Marija Planinc. Sedaj težko čakamo revizorja, da nas v marsičem podučí.

Gabrije pri Mirnu. Smo še zelo mladi, ravno pred par tedni se je naše društvo ustanovilo, preje smo bili priključeni društvu v Mirnu. Delovali smo pa že celo polletje. Imeli smo dve predstavi, in eno predavanje. Le žalibog, da nimamo pevovodja. Vseh članov je 26, članic pa 25. Radi bi videli, da bi bilo naše društvo oblastveno priznано. Prošnjo smo že vložili.

Vrh sv. Mihaela pri Doberdolu. Dolgo časa ni zaživelo pri nas društveno delo. Sedaj pa, ko smo dobili delavnega g. učitelja Bratuža, smo se zganili in začeli z delom. Vložili smo prošnjo in izvolili odbor, ki mu predseduje g. Cotič. Upamo, da bo šlo, korajžo imamo.

Bilje. Počasi se daleč pride. Iz pevskega zbora je nastalo društvo. Zanimanje zanj je po zadnjem predavanju g. zvezinega tajnika zelo narastlo. Za Velikonoč pripravljamo večji koncert in otvoritev novega doma. Dal Bog, da bi navdušenje ostalo.

Gaberje. K Gregorčičevemu okrožju spada tudi Izobraževalno društvo »Danica« v Gaberjah. Nič zato, čeprav je začasno društveno delovanje ukinjeno, društveno življenje ni zamrlo in to je glavno. Zunanost se kmalu obnovi, le notranja zavest in korajža ne sme shlapeti! Kot povesod, tako ima tudi v Gaberjah društveno delo, vključno z vsemi člani in članicami, veliko zaprek. Vas je pred več leti dvakrat pogorela. Ljudje so sezidali hiše le začasno, majhne in stisnjene, a ostale so za trajno. Ni čuda, če se zelo težko najde primeren prostor. Petje je nekam utihnilo zad-

nje čase, pa bi ne smelo. Knjižnica pa deluje dobro.

Prepričani smo, da bo po rešeni prošnji, rešena tudi marsikatera druga težkoča! Mi gremo vseeno naprej!

Iz Batuj. Čimdalje bolj uvidevajo ljudje, zlasti mi kmetje po deželi, kako zelo nam je potrebna izobrazba in združništvo, če hočemo vzdržati v teh težkih časih. Sredstva za izobrazbo in krepitev združne misli imamo dovolj v našem izobraževalnem društvu. Žal, da starejši člani kar malomarno prepuščajo društvo mlajšim, češ, naj sami delajo. Dobro! A vendar, koliko bi starejši člani lahko koristili z modrimi nasveti! Želimo, naj se zopet oprimejo društva! Pri občnem zboru dne 11. jan. je bil izvoljen naslednji odbor: Mermolja Bogomir, preds., Birska A., Vetrh Ant., Mermolja Ivan ml., Koron A., Mermolja Iv. star. in Gregorič Anton. Društvo se pripravlja na društveni večer za pustni torek. Kako bo izpadel vam bomo sporočili. Bog živi!

Orehovlje. V našem društvu je življenje. Posebno zadnje predavanje g. zvezinega tajnika nas je še bolj navdušilo za smotreno delo. Želimo, naj bi nam Zveza spet v kratkem preskrbela predavanj. Vsem društvom kličemo: Krepko naprej!

Pečine. Društvo pri nas počiva. Ne po naši krivdi, oblastvo nam je ponovno prepovedalo delovanje. Naša mladina ni s tem zadovoljna, ker želi delati na društvenem polju. Pevske vaje nismo imeli še nobene v tem letu, bolezen pevovodja je to preprečila. Dal Bog, da bi kmalu ozdravel.

Čolnič prihaja med našo mladino v precejšnjem številu, na vsakega tretjega člana en Čolnič.

Ako nam drugega ne bodo pustili, nam ostane naše glasilo, ki nas bo mesečno prihajalo bodrit in unemat za pravo izobrazbo.

Na kako prireditve nam danes misliti, dokler nam društva ne odobro. Mogoče doseže »Posvetna zveza«, kar mi nismo mogli.

V *Dornbergu* je imela Čitalnica redni letni občni zbor, katerega se je udeležilo 65 članov in članic ter več društvenih prijateljev. Predsednik je s primernim nagovorom pozdravil navzoče, ugotovil da je bil občni zbor pravilno sklican — v smislu društvenih pravil; tudi niso bili proti vršitvi občnega zbora podani nikaki ugovori — ter da je udeležba za pravomočno sklepanje zadostna. Na dnevnem redu je 1. Čitanje zapisnika, 2. Poročila, 3. Pravila, 4. Volitve, 5. Slučajnosti. — Predsednik je podal v živahnih potezah kratko sliko o društvenem delovanju v občē. Sledile so volitve. Izvoljeni so bili doseganji odborniki: Bric Ivan, Kovačič Franc, Šinigoj Franc, Vižintin Anton, Vodopivec Alojzij, novi odborniki: Kovačič Franc, Rijavec Alojzij, Kavčič Zala, Pavlica Franc. V zaključnem govoru je opozoril predsednik članstvo na naloge in delo v bodočem posl. letu ter povabil vse, da zvesto sodelujejo pri prosvetnem delu. Poročila odbornikov so napravila na člane in prijatelje društva močan vtis. Naš občni zbor je bil za nas kot nekaka slavnostna prireditev! Še isti popoldan so si zbral naši telovadci načelnika in ta je: Bavdaž Ivan, mlad fant a poln življenja. Pevski zbor bo kot do sedaj učil g. Saksida Josip. Dekliški odsek ima g.čna Zala Kavčič, fantovski odsek pa Kovačič Franc, a dramatik I. Bric.

Komaj smo napravili pregled prošlega poslovnega leta in naravnali pogled v novo leto nam že zastavi pot zakrije razgled — karabiner. Društvo, ki je nemoteno delovalo 61. let je

dobilo za svoje idealno-kulturno delo — plačilo, nezaupnico! Ali ima res pravica zavezane oči? — Mi vztrajamo!

Straža pri Cerknem. Občni zbor društva na Straži. Slovenska pesem času primerno vsebino pod vodstvom g. organista iz Otaleža zadoni po Pirihovi hiši. Člani in članice so polnoštevilno navzoče. Predsednik v kratkem jedratem nagovoru oriše društveno delovanje v pretekli poslovni dobi. Društvena veselica z igro »Miklova Zala« je sijajno uspela. Tajnikovo poročilo osvetli notranje društveno delovanje, mnoge seje so poroštvo marljivega delovanja. Skrbni blagajnik je vestno čuval in množil društveno blagajno. Društvena knjižnica je širila izobrazbo v dolgih zimskih večerih. Pred volitvami se članom in članicam v kratkih besedah označi pomen izobrazbe, važnost naše matice »Prosvetne zveze«. Vsi smo poklicani da zidamo našo mogočno kulturno stavbo med našim ljudstvom, vsak po svojih močeh. Geslo bodočnosti bodi: »Z Bogom za narod!« Izvoli se delaven odbor sestavljen iz članov in članic. Med slučajnostmi se razvije živahna agitacija za društveno glasilo »Čolnič«. Odkrito lahko rečemo, vsaka hiša, kjer je društvenik doma ima tudi društveno glasilo. Dve krasni deklamaciji našega pesnika ter par ljubkih pesmi zaključí občni zbor.

Straža bodi drugim v vzor. Izborni igralci s Straže nas pa bodo kakor upamo vsi, zopet razveselili in prese-netili s kako krasno prireditvijo. Mladina naprej po začrtani poti!

**Kam pošiljajte dopise? Na Uredništvo
„Čolniča“, Corso Verdi 37, Gorica.**

Agitirajte za „Čolnič“!